

סירוס יעיל — כיצד?

בעיה חמורה למדי, שלא נתנו עליה את הדעת, התעוררה בחריפות בתקופה האחרונה והיא: עם התפשטות עדרי הבקר לבשר תכפו מקרי ההרבעות ה"פראיות" על ידי עגלים מתפטמים בעדרי העגלות (ואולי אף בפרות) של בקר החלב. ידוע לי שבעמק בית-שאן נפגעו בתקופה האחרונה 4 משקים לפחות באופן חמור. במשקנו אנו התברר ש-16 עגלות התעברו בדרך זו, מהן כאלה שגילן נע בין שנה ומשהו למעלה מזה. לגבי עדר כמו שלנו הרי זו תקלה רצינית ביותר. במשקים השכנים דומה המצב, פחות או יותר, לזה שאצלנו.

אם אין אני טועה לא נעשתה עד עתה כל פעולת הסברה שהיא בעתונות שלנו (או בצורות אחרות) בקשר עם תקלה זו.

במידה שידוע לי על מקרי ההרבעות הפראיות הרי הן בוצעו ע"י עגלים מסורסים, כביכול, מתברר אם כן שהסירוס, כפי שהוא מבוצע, אינו יעיל כל עיקר.

מתעוררות, איפוא, מספר בעיות, המחייבות, לדעתי, בירור דחוף:

1. ענין ביצוע יעיל של הסירוס;
 2. אחריות הרופא (או "החקלאית"?) שביצע את הסירוס, מבלי להזהיר על מה שעלול לקרות;
 3. מה יהי גורלן של העגלות שהמליטו בגיל צעיר ביותר? היש סיכויים שתגדלנה ותתפתחנה לפרות בעלות רמת תנובה שתתאים לתביעותינו?
 4. כיצד לנהוג בוולדות הנקבות, צאצאי הרבעות אלה?
 5. באיזה דרכים אפשר למנוע הישנות תקלות מעין אלה?
- בוודאי ישנן עוד בעיות רבות וחמורות שמתעוררות לרגל מקרים כגון אלה, ואני מניח שגם חברי מזכירות ההתאחדות מכירים בחומרת הדבר; מן הדין שתוקדש תשומת לב לתופעה זו, ובהקדם האפשרי.
- שמא אפשר לפרסם דברי הסברה והדרכה בקשר עם בעיה זו מעל דפי "משק הבקר והחלב"?
- ייתכן וסקר שיעשה לגבי שכיחות "מקרים" מעין אלה, יוכיח שממדי התקלה הינם גדולים בהרבה מכפי שהננו משערים וממילא זה יחייבנו להסיק מסקנות מרחיקות לכת.

ע. ב.

מעו"חיים, דצמבר 1956

הערות אחרות למכתבו של הח' ע. ב.

אנסה להביע את דעתי בענינים שהעלה הח' ע. ב.:

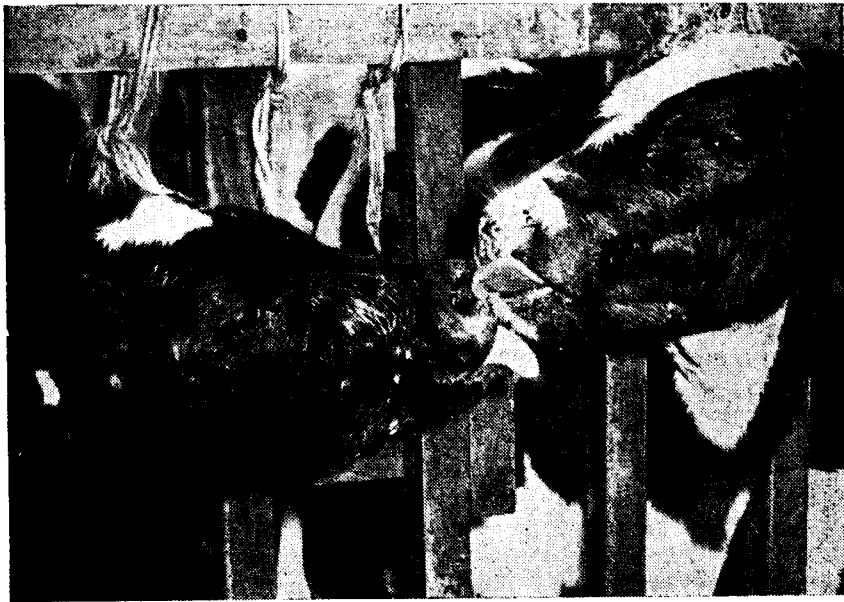
1. אין כל ספק שהביצוע היעיל ביותר של הסירוס הוא — הרחקה מוחלטת של האשכים, אם ע"י ניתוח או ע"י טבעות הגומי; בחוות עכו בוצע ניסוי של סירוס בטבעות גומי והתוצאות היו מוצלחות ביותר. הסירוס בצבת (אמאסקולאטור) אינו שלם לעיתים, וידועים גם מהעבר מקרים לא מעטים שעגלים שסורסו בדרך זו הצליחו להפרות עגלות וואף פרות; אין ספק שהסירוס המוחלט בצבת — גם הוא אפשרי, אלא שיש להקפיד על ביצוע טוב, וכעבור ימים מספר — לבדוק את העגלים המסורסים מחדש.
 2. ספק הוא אם אפשר להטיל את האחריות על הרופא שביצע את הסירוס (או על "החקלאית"), אולם מן ההכרח להסב את תשומת לבו ל"מקרים", ולטכס עצה כיצד למנוע אותם בעתיד.
 3. אין לייעץ ל"סדר" הפלות מלאכותיות; יש לחשוש לעקרות במספר עגלות בעקב "הפלות" ממין זה. מוטב, איפוא, להוסיף "מנת הריון" (בשלושת חודשי ההריון האחרונים) — לא גדושה — לעגלות הפוחזות הללו ולחכות בשקט להמלטה, שברוב המקרים תהיה ודאי נורמלית בכל.
 4. אין לחשוש שבגלל ההריון בגיל כה צעיר ייחתך גורלן של בהמות אלה לשבט, אלא שיש להקפיד על כללים אחדים, שמטרתם לתקן את המעוות, והם:
- א. את ה"אמהות" הצעירות ביותר והפחות מפותחות בגופן, אין לחלוב כליל, ולדאוג לייבושן במשך החודש הראשון שלאחר ההמלטה. את המבוגרות יותר, נגיד, כאלה שתמלטנה בגיל 20 חודש והן

מפותחות יפה, אפשר לחלוב 3-4 חודשים פעמיים ביממה, ולייבשן. אלה שבגיל מבוגר מהנ"ל, בנות שנתיים בערך, אפשר לחלוב כרגיל, להזין אותן יפה ולזכות אותן בתקופת יובש בת 3 חודשים לפני המלטת הבאה. אלה הן הנוראות כלליות, אולם המטפל בפרות צעירות אלה ידע ודאי להחליט בכל מקרה ומקרה לחוד כיצד לנהוג. ידועים לי מקרים של המלטה ראשונה בגיל של 18 חודש, ועגלות פוחזות אלה התפתחו אח"כ לפרות נורמליות, זכו לאריכות ימים ואף הניבו תנובות שיא. זכורה עמי באופן מיוחד פרה בשם "חגית" ממשק שער העמקים. אולם יש לזכור שאלה הם מקרים בודדים, יוצאים מגדר הרגיל, ולכן יש להקפיד על ההנחיות שנתאמרו לעיל.

5. גורל הוולדות (הנקבות) לא צריך להדאג באופן מיוחד כל עוד קיימת הקונינקטורה בשוק הבשר. כל העגלים והעגלות שיוולדו לאמהות הצעירות האלה — לגדל; ורק את החלשים ביותר — להוציא לשחיטה בגיל רך; צריך לנהוג בהם כפי שנוהגים בשאר הוולדות, הן ביהם להזנה והן ביהם לברירה בגיל הרך. על גורל העגלות האלה בתור פרות-חלב בעתיד יחליטו לאחר המלטתן. אין כל ספק שתופעה גם כאלה שתנובתן תשביע את רצון הבוקרים, ואין לפסול אותן מראש משום שאביהן אינו ידוע. את הנחשלות מבחינת כושר ההנבה, הרי אפשר להוציא לשוק הבשר מבלי שייגרם הפסד כספי לענף, ואם מקיימים במשק "עדר אמהות" של בקר לבשר, הרי לעתים ייתכן לצרף בהמה כזו ל"אמהות" הנ"ל.

6. ואשר למניעת "מקרים" מצערים אלה בעתיד, הרי תשובה על כך מסתברת מאליה מהדברים שנתאמרו בסעיף 1: הביצוע המושלם של הטירוס ימנע את התקלה לחלוטין. אלא שכאן רצוי להעיר שבדרך כלל מוטב להפריד בין שני העדרים מכמה וכמה בחינות; ואם אפשר להגשים זאת, הרי דבר זה רצוי מאד ולעיתים אף הכרחי, כיוון שהגישה לכל שאלות הטיפול, ההזנה וכו' צריכה להיות שונה. לא כאן המקום להאריך בדברים, אולם אזכיר רק את ענין השמירה על הבריאות; מקרים מסוימים של תחלואה בעדר הבשר ניתן לפתור על נקלה: מוכרים את הבהמה לשחיטה; אולם אחריה הוא הדבר לגבי בקר החלב, גם אין לזלזל בהשש של התפשטות מחלות מדבקות בעדר החלב בעקב מגעו ההדוק עם עדר הבשר. אני מניח שהחבר ע. ב. יסתפק לעת עתה בהערותי אלה, ואם יתעוררו בוקרים אחרים למסור מרשמייהם בבעיות הנ"ל, ודאי יפורסמו דבריהם מעל דפי הבטאון.

י. ע.

אמנם אידייליה, אולם למען שמירת בריאות העגלות מוטב למנעה ולשכן את העגלות בכלובים אינדיבידואליים בשבועות הראשונים לחייהן. (התצלום מתוך השבועון "בקיבוץ הארצי").